

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na „tému Zelená kniha – Od výziev k príležitostiam: Vytváranie spoločného strategického rámca financovania výskumu a inovácií EÚ“

KOM(2011) 48 v konečnom znení

(2011/C 318/20)

Spravodajca: **Gerd WOLF**Pomocný spravodajca: **Erik SVENSSON**

Európska komisia sa 9. februára 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Zelená kniha – Od výziev k príležitostiam: Vytváranie spoločného strategického rámca financovania výskumu a inovácií EÚ“

KOM(2011) 48 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. júna 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 473. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2011 (schôdza z 13. júla 2011) prijal 122 hlasmi za, pričom 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta zelenú knihu Komisie a ciele, ktoré sú v nej stanovené, a opakovane potvrdzuje svoje predchádzajúce stanoviská, ktoré prijal v tejto súvislosti, a so zreteľom na správu expertnej skupiny o priebežnom hodnotení 7. rámcového programu v oblasti výskumu a vývoja odporúča najmä, aby Komisia:

1.1.1 prostredníctvom doplňujúcich štrukturálnych opatrení v rámci Komisie a poradných orgánov, ktoré ju podporujú, vypracovala komplexnú stratégiu pre výskum a inováciu, pričom sa musia zachovať individuálne charakteristiky obidvoch týchto oblastí a ich špecifické pracovné podmienky;

1.1.2 konečne zvýšila objem budúceho rozpočtu na podporu výskumu a inovácie na taký podiel z celkového rozpočtu, ktorý bude skutočne zodpovedať deklarovanej hodnote a kľúčovému postaveniu tejto témy v rámci stratégie Európa 2020, ako aj jej stimulujúcemu a integrujúcemu účinku na potrebnú politiku podpory členských štátov;

1.1.3 zjednodušila potrebné administratívne postupy, spružnila a urýchlila rozhodovacie postupy a náležite prispôsobila odborné znalosti a mandát svojich úradníkov;

1.1.4 sústredila svoju pozornosť na nadnárodné úlohy, ktoré poskytujú európsku pridanú hodnotu prostredníctvom cezhraničného spájania zdrojov a odborných znalostí, ako je najmä spolupráca v oblasti výskumu;

1.1.5 rozšírila využívanie štrukturálnych fondov na regióny, ktoré doteraz neboli dostatočne zastúpené, s cieľom vybudovať v nich zásady najlepšej kvality spolu s naliehavo potrebnými štruktúrami a zlepšiť prepojenie medzi štrukturálnymi fondmi a rámcovým programom;

1.1.6 podporila rozvoj „kľúčových technológií“, bez ktorých EÚ nemôže uspieť v celosvetovej súťaži a nevie reagovať na veľké spoločenské výzvy;

1.1.7 previedla 20 % z celkového rozpočtu budúceho 8. rámcového programu pod záštitu Európskej rady pre výskum;

1.1.8 podporovala budovanie a udržiavanie veľkých infraštruktúr v oblasti výskumu a vývoja (zoznam ESFRI);

1.1.9 v plnej miere podporovala inovácie, okrem iného aj v sociálnej oblasti, v hospodárstve, na pracovisku a v oblasti tvorivého priemyslu;

1.1.10 zlepšila požiadavky na poskytnutie podpory pre malé a stredné podniky a mikropodniky, aby sa im uľahčil prístup k podporným programom a ich nástrojom, ako aj účasť na týchto programoch a nástrojoch;

1.1.11 vypracovala a vybudovala rámec pre dostatočný rizikový kapitál, ku ktorému budú mať jednoduchý prístup najmä malé a stredné podniky, a aby preto ďalej budovala a prispôsobila možnosti financovania na základe rozloženia rizika;

1.1.12 prehodnotila systém poskytovania štátnej pomoci, ako aj systém pravidiel hospodárskej súťaže a verejného obstarávania so zreteľom na ich vplyv na celkový proces inovácie, budovanie príslušných odborných poznatkov a verejno-súkromné partnerstvá.

1.2 Výbor sa okrem toho obracia na členské štáty, aby zásadným spôsobom prispievali k stratégii Európa 2020 aj v čase rozpočtových obmedzení a viac investovali do vzdelávania (najmä do univerzít), výskumu, vývoja a inovácie s cieľom konečne splniť všeobecne známy „trojpercentný záväzok“, ktorý bol zakotvený už v Lisabonskej stratégii, a aby tento cieľ podľa možnosti aj prekonal.

2. Zhrnutie oznámenia Komisie

2.1 Cieľom zelenej knihy je iniciovať verejnú diskusiu o najdôležitejších bodoch, ktoré budú hrať určitú úlohu pri budúcich programoch na financovanie výskumu a inovácie zo strany EÚ.

2.2 Komisia má pritom v úmysle dosiahnuť zlepšenia aj v týchto oblastiach:

- spresnenie cieľov a ich realizácia;
- zníženie zložitosti;
- posilnenie pridanej hodnoty, zvýšenie pákového efektu a zabránenie duplicitne činností a roztrieštenosti;
- zjednodušenie účasti;
- rozšírenie možností zúčastniť sa na programoch EÚ – širší prístup;
- zlepšenie konkurencieschopnosti a spoločenských vplyvov prostredníctvom podpory od EÚ.

2.3 Na tento účel chce Komisia vypracovať spoločnú stratégiu s cieľom zahrnúť všetky príslušné programy EÚ na financovanie výskumu a inovácie, ktoré v súčasnosti platia pre siedmy rámcový program pre výskum a technický rozvoj, rámcový program pre konkurencieschopnosť, pre iniciatívy EÚ v oblasti inovácie, akou je napr. Európsky inovačný a technologický inštitút.

2.4 V zelenej knihe sa uvádza 27 konkrétnych otázok, ktoré sa zaoberajú týmito tematickými oblasťami:

- spoločné úsilie zamerané na splnenie cieľov stratégie Európa 2020;
- riešenie spoločenských výziev;
- posilnenie konkurencieschopnosti;
- posilnenie vedeckej základne Európy a európskeho výskumného priestoru.

2.5 Doterajšie financovanie týchto programových prvkov pritom v súčasnom programovom období (2007 – 2013) zahŕňa:

- 7. rámcový program v oblasti výskumu a technického rozvoja: 53,3 miliárd EUR;
- rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu: 3,6 miliárd EUR;

— EIT – Európsky inovačný a technologický inštitút: 309 miliárd EUR;

— politika súdržnosti: približne 86 miliárd EUR (takmer 25 % z celkového rozpočtu štrukturálnych fondov).

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V zmysle rozhodnutia Rady z 26. novembra 2010 a zo 4. februára 2011, ako aj v zmysle jeho uvedených skorších stanovísk výbor víta a podporuje zelenú knihu, ktorú predkladá Komisia, ako aj úmysel zahrnúť všetky nástroje na podporu výskumu a inovácie do jednej spoločnej stratégie. Rozhodujúcim predpokladom pre posilnenie konkurencieschopnosti Európy, zabezpečenie jej blahobytu a sociálnych vymožeností a riešenie veľkých spoločenských výziev je rozsiahly a účinný podporný program EÚ, ktorý bude zodpovedať týmto cieľom.

3.2 To však znamená najmä to, že na tieto prioritné ciele je potrebné vyčleniť príslušný a primeraný podiel z budúceho celkového rozpočtu EÚ. Budúci rozpočet pre podporu výskumu a inovácie musí mať taký zvýšený podiel z celkového rozpočtu, ktorý bude skutočne zodpovedať deklarovanej hodnote a významu tejto témy v rámci stratégie Európa 2020, ako aj jej stimulujúcemu a integrujúcemu účinku na rovnako potrebnú politiku podpory členských štátov.

3.3 Výbor už v názve svojho stanoviska vydaného v roku 2007 „Uvoľnenie a posilnenie potenciálu Európy v oblasti výskumu, rozvoja a inovácií“⁽¹⁾ vymedzil ústrednú úlohu stratégie Európa 2020. A práve na tento účel sa musí vypracovať spoločná stratégia pre financovanie výskumu a inovácie v EÚ.

3.4 To ale neznamená, že sa obidve kategórie zmiešajú alebo jedna kategória sa podriadi druhej. Ide najmä o to, aby sa výskum a inovácia podľa možnosti účinne vzájomne podporovali a obohacovali.

3.5 Na základe toho a v rámci tejto premisy podporuje výbor aj ciele uvedené v bode 2.5.

3.6 V súvislosti s týmito cieľmi a príslušnými komplexnými obsahmi vypracoval výbor v posledných rokoch ďalšie smerodajné stanoviská. Sú to:

- Zelená kniha – „Európsky výskumný priestor: nové perspektívy“⁽²⁾;
- „Spolupráca a prenos poznatkov medzi výskumnými organizáciami, priemyslom a malými a strednými podnikmi – dôležitá podmienka inovácií“⁽³⁾;
- „Právny rámec Spoločenstva pre Európsku výskumnú infraštruktúru (ERI)“⁽⁴⁾;
- „Smerom k spoločnému plánovaniu výskumu – spolupracou k účinnejšiemu riešeniu spoločných výziev“⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 16.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 40.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 56.

- „Európsky strategický rámec pre medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu (6)“;
- „Nové horizonty pre IKT – stratégia výskumu vznikajúcich technológií a technológií budúcnosti v Európe (7)“;
- „Prieskum inovačnej politiky Spoločenstva v meniacom sa svete (8)“;
- „Investície do vývoja nízkouhlíkových technológií (9)“;
- „Vyvíjanie spoločnej stratégie pre základné podporné technológie v EÚ (10)“;
- „Zjednodušenie realizácie rámcových programov pre výskum (11)“;
- „Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií (12)“;
- „Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest (13)“;
- „Priebežné hodnotenie 7. rámcového programu v oblasti výskumu a vývoja (14)“.

V týchto stanoviskách sa vymedzili konkrétne odporúčania k väčšine cieľov a otázok uvedených v zelenej knihe. **Z toho dôvodu výbor výslovne odkazuje na tieto predchádzajúce stanoviská, opätovne ich potvrdzuje a žela si, aby boli považované za súčasť predkladaného stanoviska.** Takisto so zreteľom na správu expertnej skupiny o priebežnom hodnotení 7. rámcového programu v oblasti výskumu a vývoja (15) výbor predkladá niektoré pripomienky, ktoré opakujú výpovede obsiahnuté v týchto stanoviskách alebo z nich vychádzajú.

3.7 Zoznam otázok uvedený v zelenej knihe a v kapitole 4 tohto stanoviska vyvoláva dojem, že Komisia zamýšľa radikálne zmeniť doterajšie spôsoby financovania a stanovovania cieľov. Výbor potvrdzuje svoje stanovisko „Zjednodušenie realizácie rámcových programov pre výskum“ a dôrazne odporúča, aby sa

v podstate zachovala potrebná kontinuita a spoľahlivosť doterajších úspešných nástrojov financovania EÚ (najmä spolupráca v oblasti výskumu) (16), aby sa táto kontinuita posilnila a aby sa nenarušila v dôsledku príliš veľkého počtu zmien.

3.7.1 Spoločná stratégia by sa mala zabezpečiť najmä prostredníctvom doplňujúcich štrukturálnych opatrení v rámci Komisie a jej poradných orgánov, ktoré podporujú jej činnosť. Na tento účel by sa preto mali programovo a administratívne zlúčiť opatrenia doterajšieho rámcového programu v oblasti výskumu, rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inováciu, ako aj Európskeho inštitútu pre inováciu a technológiu.

3.7.2 Výbor už viackrát poukázal na to, že okrem toho je potrebné, aby úradníci Komisie poverení realizáciou príslušných programov, ale aj pracovníci agentúr pracujúcich pre Komisiu, boli na základe vlastných výkonov v príslušných odborných oblastiach medzinárodne uznávanými odborníkmi, ktorí budú mať k dispozícii dostatočný priestor na rozhodovanie a možnosti na predkladanie iniciatív v záujme toho, aby na základe odborných vedomostí a schopnosti správneho úsudku pomohli zabezpečiť úspech tejto spoločnej stratégie (17). Tento cieľ sa nedá dosiahnuť pomocou obmedzených a nepružných pravidiel, a už vôbec nie výlučne pomocou nich (18). Skôr treba využiť systémy, ktoré sú spoľahlivé, ale aj pružné, ako aj špecifické odborné vedomosti a skúsenosti.

3.7.3 Výbor viackrát zdôraznil rozhodujúci význam inovácie pre stratégiu Európa 2020. Zároveň ale opakuje, že inovácie nemusia byť nutne výsledkom lineárneho sledu, to jest najprv výskum a potom inovácia, ale vychádzajú z komplexného procesu vyplývajúceho z *prepojenia a prelínania rôznych východiskových situácií* (19) a zahŕňajú aj sociálne a obchodné aspekty. Toto platí najmä pre inovácie v oblasti služieb, ktoré stimulujú najmä nové potreby užívateľov, a pre sociálne podniky, ktoré reagujú na spoločenské potreby. Platí to aj pre inovácie na pracovisku (20), ktoré vyvinuli sociálni partneri, alebo ich dosiahli na základe rokovanií, alebo pre inovácie v oblasti dizajnu a tvorivého priemyslu. Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 (oznámenie Komisie) je ďalším príkladom, aká dôležitá je oblasť inovácie pre verejných a súkromných poskytovateľov služieb, ktorí zabezpečujú bezbariérové produkty a služby, aby sa ľudia so zdravotným postihnutím mohli v plnej miere integrovať do európskej spoločnosti.

3.7.4 Výbor okrem toho poukazuje na to, že výskum a veda sú rozhodujúcimi kultúrnymi prvkami, ktoré charakterizujú spôsob, akým sa Európa rozvíjala po období osvietenstva. Hoci výskum a veda sú dôležitým predpokladom pre inováciu, je potrebné ich vnímať, zachovať a podporovať ako samostatné kategórie európskej civilizácie a kultúry. Inovácia sa nesmie zahrnúť do výskumu a výskum sa takisto nesmie zahrnúť do inovácie (21). Znamenalo by to kultúrne ochudobnenie európskych základných hodnôt.

(6) Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 13.

(7) Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 54.

(8) Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 80.

(9) Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 49.

(10) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 112.

(11) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129.

(12) Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39.

(13) Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 22.

(14) Ú. v. C 218, 23.7.2011, s. 87.

(15) <http://ec.europa.eu/research/evaluations>.

(16) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129, bod 3.12.

(17) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129, bod 3.10.

(18) Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17, bod 6.4

(19) Pozri poznámku pod čiarou 12.

(20) Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 22.

(21) Pozri poznámku pod čiarou 12.

3.7.5 Dôležitým odlišovacím znakom medzi výskumom a inováciou sú odlišné „pravidlá hry“ vzťahujúce sa na subjekty a pracovné prostredia (kultúry), ktoré sa zaoberajú vedou a výskumom na jednej strane a inováciou na strane druhej. Na toto sa poukazuje v stanovisku na tému „Spolupráca a prenos poznatkov medzi výskumnými organizáciami, priemyslom a malými a strednými podnikmi – dôležitá podmienka inovácií“, v ktorom sú vypracované rôzne aspekty⁽²²⁾. Preto je potrebné, aby sa v spoločnej stratégii hľadali riešenia, ktoré budú rešpektovať tieto rozdiely, budú sa nimi zaoberať, ale zároveň aj umožnia podporovať celkový proces inovácie.

3.7.6 Práve preto sú mimoriadne dôležité dobré kontakty, ako aj výmeny pracovníkov a odborných znalostí medzi obidvomi kategóriami, a vyžadujú si podporu. Výbor poukazuje na svoje stanovisko o „priebežnej hodnotiacej správe“⁽²³⁾, v ktorej uvádza tri plánované piliere podpory, ktorými sú: veda pre znalosti – program stanovia výskumní pracovníci; veda pre konkurencieschopnosť – program stanovia zástupcovia priemyslu a veda pre spoločnosť – program stanovia subjekty občianskej spoločnosti.

3.8 So zreteľom na predchádzajúce pripomienky k opakovaným zovšeobecňujúcim tvrdeniam Komisie o roztrieštenosti európskeho výskumu a vývoja výbor síce pripúšťa, že možno existujú príklady pre takýto druh roztrieštenosti, čo však neodzrkadľuje všeobecnú situáciu. Preto opakuje⁽²⁴⁾, že „dlhú dobu existujú početné európske a v mnohých prípadoch dokonca celosvetové väzby a siete spolupráce, ktoré sa neustále zdokonaľujú a nanovo stanovujú svoje hranice v kontexte medzi spolupracou a hospodárskou súťažou. Ide o smerodajné procesy vlastnej organizácie príslušných subjektov a ich organizácií“, a preto by ich Komisia mala ako také konečne náležite oceniť a nie ignorovať, a síce o to viac, že samotné rámcové programy v oblasti výskumu a vývoja (najmä spolupráca v oblasti výskumu) v značnej miere prispeli k dosiahnutiu týchto cieľov.

3.9 Výbor okrem toho odporúča, aby sa venovala väčšia pozornosť vzniku zoskupení v oblasti výskumu a inovácie, ktoré sú na svetovej úrovni. Ide o prítlačlivé siete vysokých škôl, výskumných zariadení a podnikov, ktoré sa vzájomne posilňujú a ktoré zahŕňajú aj produktívne väzby medzi vzniknutými špecializovanými firmami. Výbor v tejto súvislosti opakovane zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa aj v EÚ zakladalo viac univerzít na svetovej úrovni, a preto vyzýva členské štáty, aby v tomto smere konali rozhodnejšie.

3.10 Výbor opakovane pripomína svoje odporúčanie (ktoré je určené najmä členskými štátom) týkajúce sa uľahčenia zakladania podnikov, zlepšovania ich odolnosti a trhových príležitostí a vytvorenia rámcových podmienok, ktoré sú na to potrebné (pozri aj bod 4.7.1). Menej byrokracie a dostatočný rizikový kapitál sú v tejto oblasti rozhodujúce. Napriek tomu, že na európskej úrovni sa vytvoril dobrý stimul prostredníctvom finančného nástroja s rozdelením rizika, ktorý vytvorila

Európska komisia spoločne s Európskou investičnou bankou, je ešte potrebné v zásadnej miere zlepšiť najmä prístup malých a stredných podnikov k dostatočnému rizikovému kapitálu.

4. Konkrétne pripomienky

Táto kapitola sa venuje niektorým z 27 otázok, ktoré položila Komisia. Tieto otázky tu nie sú zopakované, ale v texte sa na ne nepriamo odkazuje.

4.1 Užívatelia nástrojov financovania EÚ potrebujú vhodné rozvrhnutý zoznam obsahu a podrobný „návod na použitie“ v tlačenej podobe, ako aj na internete. Okrem toho by sa v záujme maximálnej kontinuity mal zabezpečiť vyvážený pomer medzi osvedčenými a úspešnými nástrojmi a zásadami podpory a podľa možnosti čo najmenším počtom nových prístupov.

4.2 Rovnováha medzi jednotným súborom pravidiel a potrebnou pružnosťou, vrátane zohľadnenia osobitných potrieb, si okrem zosúladienia pravidiel vyžaduje najmä úplné uznanie vnútroštátnych postupov v spoločnom strategickom rámci pre výskum a inováciu. Pokiaľ ide o pracovné postupy v rámci Komisie, výbor odkazuje na bod 3.7.2: úradníci by počas obdobia získavania skúseností s novými koncepciami mali mať dostatočný manévrovací priestor na to, aby mohli použiť výnimky z pravidiel, osobitné pravidlá a odchýlky⁽²⁴⁾, ktoré bude treba vymedziť, pretože najprv je potrebné získať skúsenosti.⁽²⁵⁾ Výbor v tejto súvislosti poukazuje na svoje stanovisko o „zjednodušení“⁽²⁶⁾, v ktorom odporúča, aby sa uplatňoval prístup na základe dôvery a aby sa pripúšťala väčšia tolerancia, pokiaľ ide o výskyt chýb.

4.3 So zreteľom na potrebnú podporu výskumu a inovácie na vnútroštátnej a regionálnej úrovni zo strany členských štátov spolu s ich príslušnými programami reforiem by sa členské štáty mali primárne zameriavať na nadnárodnú spoluprácu, a to najmä na spoluprácu v oblasti výskumu. Spolupráca v oblasti výskumu poskytuje vďaka prepojeniu expertízy a zdrojov rôznych členských štátov jasnú európsku pridanú hodnotu, má pákový efekt na politiku podpory členských štátov a podporuje európsku integráciu.

4.4 Keďže excelentnosť musí naďalej zostať hlavnou zásadou pre výskum a rozvoj, štrukturálne fondy by sa mali viac zameriavať na regióny, ktoré doteraz neboli dostatočne zastúpené, s cieľom vybudovať v nich základňu excelentnosti spolu s infraštruktúrou, ktorá je na tento účel nutne potrebná. V tomto zmysle výbor podporuje výpoveď Komisie: „Excelentnosti na svetovej úrovni sa môže dlhodobo dať iba v systéme, v ktorom majú všetci výskumníci v celej EÚ k dispozícii prostriedky na rozvoj vlastnej excelentnosti a prípadne na súťaženie o tie najlepšie miesta. Vyžaduje si to, aby členské štáty realizovali ambiciózne programy modernizácie verejnej výskumnej základne a aby zachovali verejné financovanie. Financovanie EÚ, aj prostredníctvom kohéznych fondov, by malo prispieť k vytvoreniu excelentnosti, kde a ak to bude potrebné.“

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8, body 4.1. až 4.4.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 87.

⁽²⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 12.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17, bod 6.4.

⁽²⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 11, bod 3.6.

4.5 V záujme toho, aby sa dosiahla súčinnosť a optimálna koordinácia s politikou podpory členských štátov, sú mimoriadne dôležité účinné väzby⁽²⁷⁾ medzi budúcou spoločnou stratégiou EÚ pre financovanie výskumu a inovácie a budúcou stratégiou pre politiku súdržnosti (otázka 8). „Inteligentná špecializácia“ by mala slúžiť ako hlavná myšlienka pri vypracovaní regionálnych stratégií.

4.6 V záujme toho, aby sa viac podporil proces inovácie, je podľa názoru výboru potrebné v spolupráci s príslušnými subjektmi dôkladne preskúmať pravidlá pre poskytovanie štátnej pomoci, verejné obstarávanie a hospodársku súťaž (týka sa otázky 19), ktoré môžu brániť dosiahnutiu tohto cieľa⁽²⁸⁾. Príčinou je rovnováha resp. možný rozpor medzi právnymi predpismi v oblasti hospodárskej súťaže a podporou inovácie. Z toho dôvodu sa právne predpisy v oblasti hospodárskej súťaže, poskytovania pomoci a verejného obstarávania nesmú uplatňovať tak, aby bránili inovácii. Dokonca je možné, že bude potrebné uskutočniť reformy. Inovácie sa niekedy musia chrániť aj predtým, aby ich nezískala konkurencia, ktorá ich následne potlačí, s cieľom zablokovať proces inovácie.

4.6.1 Proces inovácie si totiž od verejne podporovaného výskumu až po uvedenie na trh vyžaduje náležité dlhodobéjšie zavedené partnerstvá, ktoré sa len ťažko dajú zosúladiť alebo realizovať s doterajšími pravidlami (napr. zverejňovanie, duševné vlastníctvo, právne predpisy v oblasti štátnej pomoci, pravidlá v oblasti verejného obstarávania) (otázka 20). Tu by sa mali hľadať nové prístupy a pravidlá s cieľom vyriešiť možný rozpor medzi „väčším počtom inovácií“ a „väčšou publicitou a spravodlivejšou hospodárskou súťažou“. Dostatočný podiel na priekopníckom alebo základnom výskume by bol v tejto súvislosti dôležitým príspevkom, pretože sa ho netýka tento konflikt záujmov (pozri aj bod 4.7.3).

4.7 Ďalšia kľúčová otázka, ktorú predkladá Komisia, sa týka rozdelenia financovania medzi:

- MSP, podniky sociálneho hospodárstva a veľké podniky;
- základný výskum a výskum zameraný na spoločenské ciele;
- výskum a ďalší proces inovácie;
- technické inovácie, inovácie týkajúce sa služieb, spoločenské a obchodné inovácie;
- činnosti realizované zhora nadol a zdola nahor.

Výbor predkladá v tomto smere tieto odporúčania, v prípade, že sa k týmto otázkam už nevyjadril vyššie.

4.7.1 Na MSP a najmä menšie podniky sa musí z rôznych dôvodov brať osobitný ohľad pri vymedzení tematických oblastí a nástrojov, ktoré sa majú financovať⁽²⁹⁾.

- MSP by mali mať možnosť zúčastniť sa programoch v určitom období, ktorý vyhovuje podniku (ako v súčasných opatreniach v rámci programu FET „Nové a budúce technológie“);

⁽²⁷⁾ Pozri aj bod 3.7.1.

⁽²⁸⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9. 2009, s. 8, bod 4.8.

⁽²⁹⁾ Pozri poznámku pod čiarou 12, bod 4.10.

- osobitná pozornosť a uľahčené kritériá účasti by sa mali poskytovať mladým podnikom a mikropodnikom (s menej ako desiatimi pracovníkmi) s veľkým inovačným potenciálom;

- prostriedky na financovanie by sa mali použiť na podporu procesov inovácie ako celku (sú osobitne dôležité pre podnikateľov);

- mala by sa venovať zvýšená pozornosť inováciám v oblasti služieb;

- budú potrební sprostredkovatelia/mediátori na podporu menších podnikov pri využívaní programov inovácie a na zabezpečenie ľahšieho prístupu. V tejto súvislosti by mohol hrať dôležitú úlohu „Enterprise Europe Network“.

- pri vymedzení modelov financovania sa musia zohľadniť podniky sociálneho hospodárstva.

4.7.2 Veľké prelomy vedúce k zásadným novým poznatkom a dnešné inovácie, ktoré vďaka nim vznikli, ako internet, GPS, magnetická rezonancia, laser, počítač, nanotechnológia atď. boli výsledkom základného výskumu a nadväzujúceho aplikovaného výskumu. Základný výskum a aplikovaný výskum vytvárajú nevyhnutné predpoklady pre budúce inovácie.⁽³⁰⁾ Výbor sa zaoberal aj otázkou, ako sa tieto predpoklady môžu dostať k tým organizáciám, ktoré môžu podporovať a vyvíjať inovácie⁽³¹⁾.

4.7.3 Z toho dôvodu výbor odporúča, aby sa opatrenia financované pod záštitou Európskej rady pre výskum v budúcom 8. rámcovom programe zvýšili najmenej o 20 % z celkového financovania a aby sa kládol dostatočný dôraz aj na základné otázky v ďalších častiach programu. Európska rada pre výskum sa veľmi dobre osvedčila, pokiaľ ide o podporu nových myšlienok a špičkového výskumu. Pri jeho budúcich postupoch by sa mali viac zohľadniť aj kariérne aspekty mladých vedcov s cieľom udržať si ich alebo získať ich späť pre európsky výskum.

4.7.4 Spolupráca v oblasti výskumu je ako ústredný bod súčasnej časti programu „Spolupráca⁽³²⁾“ hlavným pilierom terajšieho 7. rámcového programu (a jeho predchodcov) a výborne sa pritom osvedčila. Je rozhodujúcim nástrojom podpory na prepojenie výskumných aktivít členských štátov a na zabránenie roztrieštenosti. Z toho dôvodu by sa nepochybne mal zachovať a posilniť jej význam v budúcom spoločnom strategickom rámci⁽³³⁾. Platí to o to viac, keďže

⁽³⁰⁾ Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 80, bod 3.2.3.

⁽³¹⁾ Pozri poznámku pod čiarou 3.

⁽³²⁾ Nezávisle od toho by sa v očakávanom návrhu 8. rámcového programu mohli použiť nové pojmy popisujúce opatrenia, ktoré sa doteraz uvádzali ako „spolupráca v oblasti výskumu“ a „spolupráca“.

⁽³³⁾ Pozri aj bod 4.3.

najmä spolupráca v oblasti výskumu sa zameriava na riešenie veľkých spoločenských výziev (otázky 9 a 11) a okrem toho v zásadnej miere prispieva k rozvoju kľúčových technológií, ktoré majú rozhodujúci význam pre celkovú konkurencieschopnosť Európy.

4.7.5 Vo všeobecnosti by malo hrať väčšiu úlohu aj financovanie projektov zdola nahor (pozri aj bod 4.7.10), aby sa poskytol väčší priestor pre takéto inovatívne myšlienky, ktoré sa neuvádzajú v tematickom zozname, alebo ich napr. existujúce priemyselné odvetvia nerozvíjajú (pozri aj bod 3.7.6 – program stanovia zástupcovia priemyslu). Lietadlo totiž nebolo vynájdené v lodnom priemysle.

4.7.6 Prístupy zhora nadol sú výsledkom strategickej perspektívy smerodajných vedúcich politických predstaviteľov a vychádzajú z ich aktuálnych poznatkov, zatiaľ čo prístupy zdola nahor využívajú tvorivý potenciál vedcov, inžinierov a ostatných zainteresovaných strán (aktéri TRANS), ktorí priamo pracujú na skúmaných a zlepšovaných objektoch. Dokonca aj pri dôležitých témach týkajúcich sa spoločenských výziev by sa mal klásť väčší dôraz na myšlienky a prístupy k riešeniu prichádzajúce zdola nahor od širokej vedeckej obce, a nie iba na predpisy prichádzajúce zhora nadol. „Inovácie by mali byť investície [...] zamerané na organizačné zamestnancami podnecované inovácie na pracovisku.“⁽³⁴⁾

4.7.7 Rovnováha medzi prístupom zdola nahor a zhora nadol si vyžaduje väčšiu diferenciáciu: aj v rámci špecifických tematických oblastí (napr. pri kľúčových technológiách alebo veľkých spoločenských výzvach) je potrebná dostatočná miera postupov zdola nahor, aby sa poskytol dostatočný priestor pre nápady na riešenia, ktoré neboli navrhnuté v rámci prístupu zhora nadol. Okrem toho je potrebné dať šancu aj úplne

novým prístupom k otázkam a problémom, ktoré zatiaľ neboli zistené. Takéto prístupy sa už síce môžu realizovať v časti programu s názvom „Myšlienky“, mal by sa im však poskytnúť výrazne väčší priestor aj v oblasti spolupráce vo výskume, tak ako sa to už úspešne realizuje napr. v časti programu s názvom „Nové a budúce technológie“ v rámci témy o informačných a komunikačných technológiách. Príslušní úradníci potrebujú na tento účel väčšiu pružnosť a manévrovací priestor.

4.7.8 V súvislosti s európskou infraštruktúrou v oblasti výskumu a vývoja (zoznam EFRI) výbor opakovane odkazuje na svoje odporúčanie⁽³⁵⁾, aby sa tieto opatrenia podporili prostredníctvom účasti na výstavbe a údržbe. Takisto sa veľmi dobre osvedčuje časť programu s názvom „Ludia“, v rámci ktorého sa realizujú činnosti programu Marie Curie (otázka 23). Z toho dôvodu by mal tento program zostať zachovaný alebo by sa mal dokonca rozšíriť.

4.7.9 Pokiaľ ide o závažné problémy v oblasti spoločnej európskej hospodárskej, menovej a finančnej politiky, ktoré sú v súčasnosti hlavným predmetom politických diskusií, ako aj s nimi spojené makroekonomické otázky, výbor odporúča, aby sa v programoch podpory kládol dostatočný dôraz aj na príslušný výskum.

4.7.10 V súvislosti s otázkami, ktoré presahujú oblasť výskumu a rozvoja (otázka 17), výbor odporúča, aby sa vychádzalo najmä zo skúseností s príslušnými nástrojmi, ktoré boli práve zavedené, ale aby sa už nevytvárali nové nástroje⁽³⁶⁾. Pokiaľ ide o ukazovatele a partnerstvá v oblasti inovácie, pozri takisto stanovisko na tému „Únia inovácií.“⁽³⁷⁾ V súvislosti s vybavením kapitálom výbor odkazuje na to isté stanovisko⁽³⁸⁾.

V Bruseli 13. júla 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁴⁾ Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 5.

⁽³⁵⁾ Pozri stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií“, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, bod 3.8.4.

⁽³⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 12.

⁽³⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou 12, body 4.2. a 4.4.

⁽³⁸⁾ Pozri poznámku pod čiarou 12, bod 4.8.